

Diabētiskas nefropātijas riska faktoru novērtēšana 1. tipa cukura diabēta slimniekiem, izmantojot dažādas glomerulārās filtrācijas ātruma noteikšanas formulas

Veronika Mešečko^{1,2}, Harijs Čerņevskis³

¹ Rīgas Stradiņa universitāte,
Tālākizglītības fakultāte, rezidentūras programma "Internā medicīna", Latvija

² Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Iekšējīgo slimību katedra, Latvija

Ievads. Diabētiskas nefropātijas riska faktori ir diabēta ilgums, iedzimtība, ģenētiskie faktori, smēķēšana, paaugstināts glikozētais hemoglobīns (HbA_{1c}), arteriālais spiediens, zema blīvuma holesterīns (ZBLH), olbaltumvielu daudzums urīnā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir izvērtēt diabētiskās nefropātijas riska faktorus pacientiem ar 1. tipa cukura diabētu. Kopējais pētīto pacientu skaits ir 108 cilvēki, no tiem sievietes – 62. Visiem pacientiem aprēķināja glomerulārās filtrācijas ātrumu (GFĀ) pēc trim formulām: *Cockcroft-Gault* (CG), MDRD un CKD-EPI. Pēc tam, balstoties uz GFĀ, pacientus sadalīja trīs grupās.

1. grupa – pacienti ar $GF\bar{A} > 120$ ml/min./1,73 cm², kur vidējais vecums, rēķinot filtrāciju pēc CG formulas, 52 pacientiem bija 33,2 gadi, pēc MDRD formulas 31 pacientam 33,8 gadi un pēc CKD-EPI formulas 24 pacientiem bija 26,7 gadi ($p > 0,05$).
2. grupa – pacienti ar normālu GFĀ (no 120 līdz 90 ml/min./1,73 cm²), kur vidējais vecums, rēķinot filtrāciju pēc CG formulas, 37 pacientiem bija 42 gadi, pēc MDRD formulas 38 pacientiem bija 37,6 gadi un pēc CKD-EPI formulas 59 pacientiem bija 39,7 gadi ($p > 0,05$).
3. grupa – pacienti ar samazinātu GFĀ < 90 ml/min./1,73 cm², kur vidējais vecums, rēķinot filtrāciju pēc CG formulas, 19 pacientiem bija 51,8 gadi, pēc MDRD formulas 39 pacientiem bija 45,8 gadi un pēc CKD-EPI formulas 25 pacientiem bija 51 gads ($p > 0,05$).

Katrā grupā attiecīgi izvērtēja šādus diabētiskas nefropātijas riska faktorus: ķermeņa masas indeksu (ĶMI), sistolisko arteriālo spiedienu, HbA_{1c} , albumīnu urīnā un ZBLH.

Pētījuma veids ir retrospektīvs, salīdzinošs, aprakstošs.

Statistikas apstrādei izmantota datorprogramma *Microsoft Office Excel 2010*.

Rezultāti. Vidējais ĶMI katrā grupā, aprēķinot GFĀ pēc trim formulām un sadalot pacientus ar 1. tipa cukura diabētu trīs grupās, ir šāds: 1. grupā vidējais ĶMI pēc CG formulas 25,90, pēc MDRD 23,48, pēc CKD-EPI 23,2 ($p > 0,05$). 2. grupā vidējais ĶMI pēc CG formulas 25,06, pēc MDRD 25,53, pēc CKD-EPI 25,27 ($p < 0,05$). 3. grupā vidējais ĶMI pēc CG formulas 24,40, pēc MDRD 26,64, pēc CKD-EPI 27,60 ($p > 0,05$).

Sistoliskais arteriālais spiediens vidēji katrā grupā ir šāds: 1. grupā vidējais sistoliskais arteriālais spiediens pēc CG formulas 123,48, pēc MDRD 121, pēc CKD-EPI 120,1 ($p < 0,05$). 2. grupā pēc CG formulas 125,18, pēc MDRD 124,36, pēc CKD-EPI 124,44 ($p < 0,05$). 3. grupā pēc CG formulas 134,80, pēc MDRD 131,53, pēc CKD-EPI 135,28 ($p < 0,05$).

Vidējais HbA_{1c} katrā grupā ir šāds: 1. grupā vidējais HbA_{1c} pēc CG formulas 8,53, pēc MDRD 8,86, pēc CKD-EPI 9,0 ($p < 0,05$). 2. grupā vidējais HbA_{1c} pēc CG formulas 8,61, pēc MDRD 8,32, pēc CKD-EPI 8,45 ($p < 0,05$). 3. grupā vidējais HbA_{1c} pēc CG formulas 8,61, pēc MDRD 8,58, pēc CKD-EPI 8,44 ($p < 0,05$).

Albumīns urīnā (albumīna / kreatinīna attiecība mg/mmol) katrā grupā ir šāds: 1. grupā vidējais albumīns urīnā pēc CG formulas 0,52, pēc MDRD 0,96, pēc CKD-EPI 0,97 ($p > 0,05$). 2. grupā pēc CG formulas 0,40, pēc MDRD 0,49, pēc CKD-EPI 0,39 ($p < 0,05$). 3. grupā pēc CG formulas 0,98, pēc MDRD 0,54, pēc CKD-EPI 0,84 ($p > 0,05$).

Vidējais ZBLH katrā grupā ir šāds: 1. grupā vidējais ZBLH pēc CG formulas 2,82, pēc MDRD 2,56, pēc CKD-EPI 2,45 ($p < 0,05$). 2. grupā pēc CG formulas 2,52, pēc MDRD 2,81, pēc CKD-EPI 2,83 ($p < 0,05$). 3. grupā pēc CG formulas 2,60, pēc MDRD 2,64, pēc CKD-EPI 2,53 ($p < 0,05$).

Secinājumi.

1. Visas GFĀ noteikšanas metodes ir līdzvērtīgas nieru funkcijas noteikšanā.
2. ĶMI un sistoliskā arteriālā spiediena rādītāji pieaug, samazinoties GFĀ.
3. HbA_{1c} pie GFĀ pēc CG formulas palielinās, bet GFĀ pēc MDRD un CKD-EPI formulas nav korelācijas.
4. Albuminūrija palielinās pie GFĀ > 120 ml/min./1,73 cm², turklāt samazinās pie normālas filtrācijas, tomēr atkal palielinās pie GFĀ < 90 ml/min./1,73 cm². Šo dinamiku var izmantot, nosakot nieru funkciju traucējumu pakāpi.
5. ZBLH aprēķinot GFĀ, pēc CG formulas izmainās līdzīgi kā albuminūrijas gadījumā. Tomēr aprēķinot GFĀ pēc MDRD un CKD-EPI, ZBLH palielinās pie normālas filtrācijas, bet samazinās pārējās grupās.